

Új épületbe költözik az Akadémia Könyvtára

Másfél-százados múlt

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára csaknem másfél évszázados múltra tekint vissza. Teleki József az Akadémia első elnöke alapította s 1826. márciusában a család 30 ezer kötetes könyvtárát a Magyar Tudós Társaság céljaira felajánlotta.

A könyvgyűjteményt, ideiglenesen a mai Gresham-palota helyén állt Deron-házban helyezték el. Innen került később az Urak utcájába (a mai Petőfi Sándor utca), az egykori Trattner-Károlyi épületbe, s itt nyílt meg 1844. december 23-án az időközben 50 ezer kötetre gyarapodott Akadémiai Könyvtár. A megnyitás irodalomtörténeti emlékezetessége Vörösmarty Mihály ez alkalomra írt »Gondolatok a könyvtárban« című költeménye.

1865-re épült fel a Magyar Tudományos Akadémia olasz-renaissance stílusú palotája s ennek dunaparti szárnyán kapott helyet 70 személyes olvasótermmel, könyvtárával és könyvtárnoki szobájával az Akadémiai Könyvtár.

A könyvtár fejlődésében a fellendülést a felszabadulás hozta meg. Különösen az Akadémia 1949. évi újjászervezése után volt nagy arányú és folyamatos a fejlődés. Ma már több mint egymillió könyvtári egységből (könyvek, folyóiratok, kéziratok, mikrofilmek) áll az állomány, a dolgozók száma ugyanebben az időszakban 29-ről 100 főre emelkedett, a költségvetési keret összege megtízszereződött.

Évi gyarapodás 20 000 kötet

A könyvtár nagy jelentőségű kiadvány-csere-tevékenysége 1950-ben még 300 külföldi intézményre, 1963-ban több mint száz állam 2100 tudományos intézetére terjed ki. A könyvtárban 4000 folyóiratféleség érkezik, az átlagos évi könyvgyarapodás 20 000 kötet. Új

korszerű berendezést és felszerelést kapott a három olvasóterem, a mikrofilmolvasó, mikrofilmtár, a fotolaboratórium és a könyvkötészet, modern berendezésű raktárrészbe került a nagyértékű folyóiratállomány.

Ez a fejlődés sem tudott azonban lépést tartani a megnövekedett igényvel. Az Akadémia elnöksége 1962. október 26-án határozatot hozott új könyvtáráépület létesítéséről és az Építésügyi Minisztériummal közös nyilvános tervpályázatot hirdetett.

A könyvtáráépítésre az illetékes szervek az Akadémia Roosevelt-téri székházával szemben (a Pesti Lloyd Társulat és a Trieszti Biztosító Társaság egykori épülete helyén) fekvő 4500 négyzetméternyi telket jelölték ki. A telket mind méretei, mind helye alkalmassá teszi arra, hogy azon 80–90 légrétegméternyi térség beépítésével 33 méter magasságú reprezentatív épület létesüljön a könyvtár mintegy 200 helyiségének befogadására.

Különleges igényű építészeti feladat megoldására irányultak a tervpályázati kiírás városrendészeti, esztétikai és általános építészeti irányelvei, s ezek a szempontok kiegyensúlyozott homlokzat kialakítását, ideális tömeghatás keltését és a rendeltetés és belső elrendezés erőteljes kifejezését kívánták.

27 tervpályázat

Nem kisebb feladatot jelentett a tervezés számára az épület helyiségeinek olyan elrendezése, amely mind az olvasók és a könyvek útjának célszerű kijelölését, mind eddig egyéb funkcionális szempontokat illetően a könyvtár működési programjának távlatilag is megfelel. A könyvtáráépületnek 16 szervezeti egység munkahelyeit; három egyenkint 50 személyes olvasótermet, több különgyűjteményi olvasótermet és kutatószobákat,

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: <i>Fr. emesei János</i>		Cím: <i>Új épületbe költözik az Akadémia Könyvtára</i>	
Forrás: <i>Közvetlen újság</i>			
(Hely)	<i>1964. febru.</i>	(Idő)	
		(Köt. v. füz.)	
		(Oldal)	
Tárgy	<i>02 f. 1</i>	Hely	<i>Akadémiai Könyvtár</i>
		Idő	<i>1964</i>
		Személy	
		Helyszám	

OSZTÁLYOZÁS

mintegy 15 ezer kötetes referenz-könyvtárat, katalógus- és bemutatótermeket, könyvtári üzemi helyiségeket, előadótermet és más helyiségeket kell a tíz-tizenkét szintet, két és fél millió kötet elhelyezését biztosító korszerű raktártömb mellett befogadnia.

A felhívásra 27 tervpályázat érkezett, ezeket az építészeti, könyvtári és gazdasági szakemberekből álló bizottság bírálta el. Megállapították, hogy noha teljes egészében megfelelő megoldást a pályázatok egyike sem tartalmazott, egészében a tervpályázat feltétlenül eredményes volt. Ennek értelmében használta fel a bizottság a rendelkezésre álló összesen 200 ezer forintot a pályaművek díjazására, illetőleg megvásárlására.

A díjazott és megvásárolt pályaművek sok jó megoldást tartalmaztak. A továbbiakban a pályaművek legjobb megoldási módjainak kiválasztása és egybehangolása következik, hogy az Akadémiai Könyvtár ideális, korszerű felszerelésű, reprezentatív épületben nyerjen elhelyezést.

Most következik a beruházási program és a kivitelezési tervek elkészítése és 1965. közepén kerülhet sor a tényleges építési munkák megkezdésére, hogy hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára az Akadémiai Könyvtár birtokba vehesse tudományos és kulturális életünk új létesítményét.

Szemerédi József